

Justitsministeriets udtalelse af 2. april 2001 til Indenrigsministeriet

Indenrigsministeriet har i et brev af 15. marts 2001 (j.nr. 2001/40082-8) anmodet Justitsministeriet om en udtalelse om fortolkningen af udtrykket »fast bopæl i riget« i grundlovens § 29, stk. 1.

Den nærmere baggrund for henvendelsen er beslutningsforslag B 144 af 13. marts 2001 om udvidelse af udenlandsdanekeres valgret. Forslaget indebærer, at regeringen opfordres til at fremsætte forslag om ændring af folketingsvalglovens regler om valgret for danske statsborgere med ophold i udlandet.

I den anledning skal Justitsministeriet udtale følgende:

De gældende regler i folketingsvalgloven

Efter § 1 i folketingsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 488 af 11. juni 1997) er der valgret til Folketinget for enhver, som har dansk indfødsret, er fyldt 18 år og har fast bopæl i riget. Det gælder dog ikke, hvis den pågældende er under værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6.

Om personer, der har ophold i udlandet, indeholder lovens § 2 følgende bestemmelse:

»§ 2. Personer, der er ansat i den danske stat og beordret til tjeneste uden for riget, anses for at have fast bopæl i riget.

Stk. 2. (uden understreg) Følgende personer, der midlertidigt har taget ophold i udlandet, anses ligeledes for at have fast bopæl i riget:

- 1) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste i udlandet som ansat af en dansk offentlig myndighed eller en herværende privat virksomhed eller forening.
- 2) Personer, der opholder sig i udlandet som ansat i en international organisation, hvoraf Danmark er medlem.
- 3) Personer, der er udsendt for at gøre tjeneste i udlandet af en dansk hjælpeorganisation.
- 4) Personer, der opholder sig i udlandet i uddannelsesøjemed.
- 5) Personer, der opholder sig i udlandet af helbredsmæssige grunde.
- 6) Personer, der opholder sig i udlandet, og som i henseende til tilknytningen til riget ganske må sidestilles med de personer, der er nævnt i nr. 1-5.

Stk. 3. En person, der samlever på fælles bopæl med en person, der er omfattet af stk. 1 eller 2, anses for at have fast bopæl i riget, såfremt de pågældende to samlevende

- har indgået ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden eller
- opfylder betingelserne for at indgå ægteskab eller registreret partnerskab med hinanden og havde etableret fælles bopæl inden udrejsen.«

Efter den nævnte bestemmelse i § 2, stk. 2, er det en betingelse for valgret, at der er tale om midlertidigt ophold i udlandet. Den, som i øvrigt er omfattet af bestemmelsen (f.eks. fordi vedkommende opholder sig i udlandet som ansat i en international organisation, hvoraf Danmark er medlem, jf. nr. 2), men hvis ophold i udlandet ikke er midlertidigt, har således ikke valgret.

Bestemmelsen i § 2, stk. 2, blev indsat ved lov nr. 145 af 30. april 1980. Af de specielle bemærkninger til bestemmelsen fremgår bl.a. følgende (Folketingstidende 1979-80, Tillæg A, sp. 3579):

»Både stk. 1, der er uændret i forhold til den gældende § 1, stk. 2, og stk. 2 tilsigter at tilvejebringe en afgrænsning af de i praksis hyppigst forekommende kategorier af danske statsborgere, som under ophold i udlandet har bevaret en så nær tilknytning til det danske samfund, at bopæl i grundlovens forstand kan anses at foreligge.«

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med lovens § 16, stk. 2. Efter denne bestemmelse kan vælgere, som har haft ophold i udlandet i mere end 4 år, og som ikke er omfattet af § 2, stk. 1, eller stk. 3, jf. stk. 1, kun optages på valglisten (og dermed udøve stemmeret), såfremt Valgrets-nævnet i hvert enkelt tilfælde anser betingelserne i § 2, stk. 2, eller § 2, stk. 3, jf. stk. 2, for opfyldt.

For personer, som er omfattet af § 2, stk. 2 (eller § 2, stk. 3, jf. stk. 2), gælder således, at de uden videre kan optages på valglisten i det omfang, deres ophold i udlandet ikke har varet mere end 4 år. Har opholdet varet mere end 4 år, kan de kun optages på valglisten, såfremt Valgrets-nævnet i hvert enkelt tilfælde anser bl.a. betingelsen om, at der er tale om midlertidigt ophold, for opfyldt.